

Gumman och flickan som for till Blåkulla.

En gumma som årligen brukade fara till Blåkulla, lovade en dag sin dotter att om hon var riktigt snäll så skulle hon få följa med till Blåkulla.

Nästa gång gumman for dit fick flickan också följa med. Då de kommo fram var där redan många gummor församlade. De blevo bjudna på en massa rätter. Och alla deltog med största aptit i kalaset, endast den lilla flickan kunde på intet vis fås att smaka något.

Då de kommo hem frågade modern, varför inte hon såväl som alla de andra deltog i måltiden. Men då omtalade flickan att allt vad de åto där endast var stekta ormar och paddor,

Eftersom flickan ej var konfirmerad kunde hon se vad som serverades, men det såg ej gummorna.

SKRÄDDAREN SOM VILLE FÖLJA MED TILL BLÅKULLA.

En skräddare var en gång på ett ställe och sydde. Det var vid påsken. Mor i huset rustad sig för att fara till Blåkulla. På skärtorsdagsaftonen tog hon fram en ugnskvast, smorde den med något som hon hade på en flaska, och sade "Upp ut och å ända till Blåkulla, hem igen till dån!" Och ut gick färden genom skorstenen.

Då gumman var försvunnen, ville även skräddaren fara till Blåkulla. Han hade sett var gumman satt flaskan med "trollsmörjan" och gick därför och tog den och smorde en kvast med flaskans innehåll. Men han hade inte hört, vad gumman sade, då hon smorde kvasten, utan medan han smorde sin kvast läste han: "Upp och ned ända till dån!" Och med vinande fart åkte skräddaren upp genom skorstenen. Men då han kom upp, vände kvasten och for ner igen. Så åkte han genom skorstenen upp och ned ända till dån.

TORPAREGUMMAN SOM KÄRNADE I GÖDSELHÖGEN.

Då drängen i en bondgård en skärtorsdags morgon kom ut i ladugården fick han se en underlig varelse på gödselhögen. Han kunde ej begripa vad det kunde vara. Han skyndade därför in till bonden och ville låna hans bössa för att skjuta det samma. Men bonden vägrade ej låna honom bössan, ty han trodde att det kunde vara en människa, som fanns på gödselhögen. Han befallde därför drängen att gå tillbaka och se efter nogare vad det kunde vara.

Då nu drängen kom ut, fick han se att det var torparegumman, som stod där och kärnade i gödselhögen. Detta gjorde hon för att kärna till sig den mjölk och smör som bondens kreatur skulle lämna. Man trodde nämligen att man på detta sätt kunde få sina egna kor att lämna större avkastning.

GYLLENE SKEPP ---- KLOK GUMMA.

4

I södra delen av Åryds socken ligger Köpegården. Denna gård sträcker sig ut till havet. Och här utanför säg man fordom ofta ett gyllene skepp segla på havsviken. Men någon besärrning syntes ej till.

Folket trodde att skeppet bestod av det renaste guld och ville därför gärna komma i besittning av detsamma. Men de visste ej hur de skulle fånga det, ty det var ju ett troål-skepp. Slutligen rådfrågade de en klok gumma, hur de skulle bära sig åt. Hon gav dem det rådet, att de med ett par tvillingoxar skulle köra skeppet från havet. Men de måste först lova att skänka en en tredjedel till kyrkan, och en tredjedel till de fattiga. Resten fingo de sedan behålla. Dessutom måste de komma ihåg att ej yttra ett ord., under tiden de infångade och bortförde skeppet.

Efter någon tid syntes åter skeppet segla på havsviken. Nu gällde det att handla. Undr tystnad lyckades det några karlar att infånga skeppet och fastgöra en kätting vid detsamma samt med hjälp av ett par tvillingoxar få det ur sjön. Men komna ett stycke från stranden kunde den ene av karlarna

ej tiga längre utan utbrast: Nu har vi hunnit så långt, att vi kunna göra som vi vilja." Men då brast kättingen, och skeppet for med vinande fart in i ett berg, som fanns där-
intill.

Hela skeppet försvann in i berget så att endast masttoppen syntes ovanför klippan. Och inne i berget hordes en röst: "Förfölj oss inte, så skall Köpegården aldrig bli fattig". Men för att få något av guldets började karlarna bryta och spränga i berget. Men för varje gång de lyckades få loss ett klippstycke, sjönk skeppet längre in och var snart helt försvunnet.

" ALLBÖL GUBBE."

6

I Blekinge skärgärd ligger ett skär som kallas Allböl. Här hade fyra fiskare en kväll gått upp och lagt sig för att övernatta. Ut på natten väcktes de av att en liten gubbe drog dem än i huvudet än i fötterna, under det han mumlade: "En kort, en lång, en stackig, en sjäng, . jag går hem efter min jänka och jänkar jämt." Och med detsamma var han försvunnen.

Men då tordes inte fiskarna stanna längre utan skyndade sig ner till båten och rodde därifrån av alla krafter.

Det var "Allböl gubbe", som varit framme säges det.

"ORRA -JOHAN "LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

För några år sedan levde levde en man, som kallades Orra-Johan" (han har ännu en broder i livet). Om denna Orra-Johan berättas att han kunde mana fram näcken och andra mystiska varelser. Han kunde även mana fram döda. Bland annat berättas om honom att han vid en process lovade att frammana till vittne en, som var död.

Då han nu skulle mana fram den döde, dröjde denne och tycktes ej vilja komma slutligen kom han". Då sade Orra-Johan till honom: "Varför kom du inte genast (trax) då jag manade på Dig?". Jag var så långt inne i helvete, så jag kunde inte komma fortare", svarade den döde. "Jaså, du var sådan," sade Orra-Johan, "hade jag visst det, så hade jag nog inte brytt mig om dig."

Och eftersom den döde varit "ärlös" kunde han ej helre skilja sig från honom (mana ner honom i graven igen), utan denne plågade ihjäl Orra/-Johan.

Bgl.
Birkne lnd
Anders

612

Appl. Rob. Carlson
Tjärnsjöarna

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

ORM JOHANN MANAR FRAM NÄCKEN.

En annan gång manade Orm-Johan fram näcken till att lägga sig på en bro, som ledde över en å, vilken gick tvärs över vägen". Det var söndag, och då allt folket kom från kyrkan, kunde de ej komma fram för näcken vilken i form av en häst låg på bron.

KOPPARKITTELN

En dräng som tjänade i en bondgård, stannade en sönd
söndag hemma då de de andra foro till kyrkan. Han gick upp och la
lade sig på slinnet(höskullen). Då han legat där en stund, fick
han höra, att någon kom in i ladån, som var under honom. Han såg
dit ner genom en springa i golvet, och fick se att det var bonden
, som kommit in i ladån med en stor kopparkittel, fylld med
pengar. Och i tron att han var ensam, började han gräva ett stort
hål i ladån och satte ner kitteln där. Drängen kunde höra hur han
han läste trollformler, så att ingen skulle kunna taga upp
pengarna utan att först ärja och garva däröver med en höna.

Någon tid därefter gifte drängen sig med pigan
på stället. Och eftersom bonden var gammal och ej hade några
släktingar i livet beslöt han att låta dem få arva gården.
Sedan den gamle ägaren dött började den nye ägaren efter någon
tid endast sitta och kreta(tälja) på några träbitar. Då hans
hustru frågade honom vartill han skulle använda dem, svarade
han inte. Men snart hade han ett litet ärder och en liten
harv färdiga. Och då gick han ut i ladugården, tog en höna och
spände henne för och började ärja och harva i ladån. Hustrun
som följt med ut i ladugården, blev förfärad. ty hon trodde
att hennes man blivit toste (Vansinning). Men snart grävde han fram
den st ora kopparkitteln, som var fylld med pengar.

4 GÖMDA SKATTER.

Gömda skatter vaktades ofta av drakar. En drake var en väldig orm, som kunde flyga. Han hade en yvig man på främre delen av kroppen. Så länge draken vaktade skatten var det ingen som kunde komma åt den, utan att först på något sätt försvaga hans kraft. Men det kunde även hända, att han av en eller annan anledning för längre eller kortare tid lämnade sin vakt-post, och då kunde vem som helst taga skatten.

Så hände en dag att en däka (flicka) av sin mor blev sänd till källan för att hämta vann (vatten). Då hon kom dit, fick hon se en massa gula löv flyta på vattnet. Hur hon än försökte att få undan dem för att känna tá (taga) klart vann, var det henne omöjligt. Några löv kommo i spannen (ämbaret) och fick följa med hem. Då däkan kommit in om dörren till köket och såg ner i spannen, voro löven försvunna, men på botten låg några pengar (mynt). Då förstod hon att det var löven, som förvandlats till pengar, och skyndade tillbaka till källan. Men nu var åter vattnet klart inga löv syntes till.

Draken hade återkommit, samlat ihop penningarna och åter lagt sig att vakta dem.

Blekinge
Biskops län
Kungälv

612

Uppr. Rob. Carlson
Närhjälmåla

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

ODENS JAKT.

Två jägare hade en kväll gått ut för att jaga.

Vid tolvtiden på natten fingo de höra hundskall i skogen. Av ljudet kunde de höra att det var en större och en mindre hund som var ute på drev. Snart hörde de också ett susande genom skogen, och fram kom en äldre man på en häst. Han ropade till dem, att de skulle hålla sig stilla. Jägarna blevo förfärad så att de vågade röra sig ur fläcken..

Efter en stund hördes ett skott smälla. Och snart kom den gamle mannen tillbaka ridande på sin häst. Över axlarna hade han något hängande, som han skjutit. Då han kom fram till jägarna sade han, att de skulle komma ihåg att aldrig mera jgåut och jaga mellan klockan tolv och tre på natten, emedan då var det hans tid att jaga. Om de överträdde detta bud skulle det gå dem illa. Men eftersom de hållit hans tillsägelse, skulle de denna gång som belöning, få vad hästen tappade. I detsamma vände han hästen och red i vinande fart inåt skogen.

Då han var försvunnen, sägo jägarna något blänkande ligga på jorden. Det var en hästsko av renaste guld, som hästen tappat. Den gamle mannen var Oden, som i nattens dunkel var ute och jagade skogsrä.

BESKRIVNING AV ODEN.

Oden beskrives som en väldig jägare. Han brukade jaga och skjuta ihjäl skogssnuvor och dylikt. Han red alltid på en häst, och i sällskap hade han en större och en mindre hund.

Ännu i början och ända fram till mitten av förra århundradet hördes ofta Odens hundar om nätterna skälla inne i skogen. Och det fanns även de, som sägo och mötte dem.

SKOGSSNUVAN.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Skogssnuvan hade framtill ett vackert utseende, men baktill var hon ful och ihälig som ett baktråg. Hennes nöje var att förvillra de vandrare, som efter mörkrets inbrott var på färdeväg. Och då kunde man även få höra hennes skratt djupt inne i skogen.

Den som blivit förvillad av henne, behövde endast vända rocken, västen eller hängat annat plagg samt därefter draga det på sig, varefter hennes makt var bruten.

Då någon tjölnade rösse (brände svedjebrand) kunde det även hända, att skogssnuvan infann sig för att se på medan det brände. Och då kunde man vara säker på, att elden gick ut

I början av förra århundradet levde i Barvidsmåla Åryds socken en bondson, som hette Jöns (Borva-Jössen) kallad. Han var en mycket ivrig jägare. En dag när han som vanligt var ute och strövade omkring med bössan, träffade han en flicka, med vilken han tog sällskap inåt skogen. Här strövade de omkring i flera dagar. Härunder omtalade flickan, att hon kunde ladda ett gevär, så att man kunde skjuta vad man ville med ett sådant skott. Slutligen insåg Jöns att det var skogssnuvan, som han fått till sällskap samt det var omöjligt att komma från henne. Hur han än tänkte och funderade, var det honom omöjligt att uttänka en plan varigenom han kunde bli henne kvitt.

Slutligen fick han för sig att han skulle skjuta henne. Därför bad han henne ladda hans bössa med ett sådant skott, att han kunde skjuta, vad han än önskade. Slutligen gav hon efter för hans trägna böner och laddade hans gevär. Men från den stunden gick hon alltid bakefter Jöns. Han bar då bössan på axeln med mynningen pekande bakåt. Då de en dag kommo till ett ställe, som kallades Alebron, såg Jöns, att Skogssnuvan gick rätt bakom honom. Han avfyrade då skottet, som hon laddat åt honom, och vände sig strax om för att se hur det tagit. Men av skogssnuvan syntes endast en liten fläck på jorden.

Bla kringe
Kärlene till
Andra

Uppst. Rob. Carlsson

612

TROLLKÄRINGENS BRUDKRONA.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

I Björnmåla i Åsarums socken skulle firas bröllop. Allt var redan i ordningställt. Endast brudkrona var ej anskaffad. Därför gick husnodern för att låna en sådan. Kommen ett stycke från hemmet mötte hon en gammal gumma, som frågade var hon tänkte gå. Då omtalade bonhustrun, att hon var på väg för att låna en brudkrona. Jag har en krona, som du kan få låna, "sade trollkärningen--ty det var en sådan.--Med detsamma försvann hon in i berget, som fanns därintill, men kom snart tillbaka med en vacker brudkrona.

Då bröllopet var hållet, gick bondgumman för att återlämna brudkronan. Då hon överlämnade den till trollkärningen, frågade denna, om bondgumman skulle vilja löska henne. "Men," sade hon, om du får höra Romeletut så väck mig", "Det lovade bondgumman". Medan hon nu satt där och löskade trollkärningen, började det att mulna--men bondgumman gav ej akt därpå"--Och rätt som det var skar en skarp blixtnad genom molnen och en stark knall hördes. Förskräckt sprang trollkärningen upp och utropade: "Det är försent!" Därpå skyndade hon bort. Men idetsamma syntes åter en skarp blixtnad, som slog ihjäl henne.

Bongumman tog då brudkronan med sig hem. Den fanns sedan en längre tid i familjens ägo.

Blekinge
Björne
Arp En

Pytt Robert Carlsen
612
Gästjornala

BORTBYTING.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Ett par makar hade en liten snäll pojke. Men rätt som det var blev han förfärligt kinkig och svår. Hur de än skötte och pysslade om honom, hjälpte det ej. Han blev endast allt svårare för varje dag.

Men en dag måste föräldrarna resa bort i ett ärende och pigan lämnades ensam hemma med gossen. Då föräldrarna väl voro i väg, frågade pojken om pigan ville koka så mycken risgröt till honom som han orkade äta. Ville hon det så skulle han hjälpa henne att arbeta. Pigan gick med glädje in på förslaget och med detsamma blev pojken en stor gubbe.

Men då det blev kväll och föräldrarna skulle komma, förvandlades åter gubben till samme skrikande pojke. Men då de kommo hem kunde pigan ej låta bli att tala om vad som hänt. Då förstod föräldrarna att det var en bortbyting de hade som sitt barn. De rådfrågade därför en klok gumma, hur de skulle bli honom kvitt. Hon gav dem det rådet, att de skulle låta bytingen se på medan de bakade pannkakor i ett äggskal. Då han nu gav sig tillkänna skulle de, kasta in honom i ugnen.

Föräldrarna gjorde som gumman sade. Då de skulle sätta in äggskalet i bakugnen utbrast bytingen: "Nog har jag levat medan sju ekskogar ha växt upp och ruttnat ner, men aldrig har jag sett bakas pannkakor i ett äggskal."

612

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Då togo de och skulle kasta ~~in~~ honömbirugnen. Men då kom trollen farande ned genom skorstenen med föräldrarnas barn släppte det samt tog bytingen och for sin väg.

BORTBYTING.

Till ett ställe där de hade en liten fåroka flicka kom en dag ännu en flicka, som var precis lik den andra, så det var fullkomligt omöjligt att skilja dem åt. Föräldrarna blevo mycket ledsna, ty de kunde ej begripa, vilket som var deras barn.

Slutligen fingo de det rådet av en klok, att de skulle fånga några ormar och släppa bland mjöl i ett baktråg, samt låta barnen älta bland mjölet. Det som då blev rä d för ormarana, var deras barn.

Detta gjorde föräldrarna. Och rätt som det var började den ena flickan skrika av förskräckelse. Men den andra sade helt lugnt: "Det är väl inget att skrika för det är ju bara våra mjölormar." Då togo föräldrarna sitt barn, men det andra jagade de bort med en grissla (brödspada).

PRÄSTEN MANAR FRAM JÄTTEN.

I södra delen av Åryds socken finnes en bergknalle som kallas Gastahale. Om detta berg finnes följande sägen.

En präst, som en dag var ute och äkte kom att färdas förbi Gastahale. Däundrade skjutsgossen, om det kunde finnas några troll i det berget. "Det finnes där nog," svarade prästen.

Men så ville gossen att prästen skulle mana fram dem ur berget! Slutligen gav prästen efter för pojkens böner. Han tog sin bibel med sig och gick upp på berget. Då de kommit dit upp, började prästen läsa något, som gossen ej förstod, och slutligen öppnades berget, och det kom ut en väldigt lång jätte, som tyckte att han gärna kunde fått vara i fred, ty han hade legat och vilat sig i fyrahundra år, "Har du sovit så länge så gå in och vila dig till den yttersta dagen," sade prästen. Och därmed försvann jätten in i berget för att vila sig till dagarnas ände.

Blekinge
Bäcker
Ängd

Uppsala 612 Robert Carlson
adv. Gärstorp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

HAVSFRUN FRÅN MEDELHAVET.

Tager vart tredje kast säd från bönderna.

En havsfru från Medelhavet hade varit uppe i mellersta Sverige och hälsat på hos sin syster. Då hon nu var på hemväg, gick hon osynlig över fälten och tog vart tredje kast ifrån bönderna, då de sädde. Men denna säd kunde endast tagas från de bönder, som uraktlät att taga tre nypor jord och strö ovan på säden i säkaret samt med handen göra ett kors i säden, innan de började att så.

Då havsfrun kommit ner till södra Sverige (västra Blekinge eller östra Skåne) slog åskan ned på henne, så att hon blev liggande synlig tvärs över en väg. Hon hade då samlat aderton tunnor säd som hon hade i förklädessnibben. Själv var hon så stor, att bönderna kunde med hölass köra under låret på henne. Att få henne ur vägen var omöjligt.

Hon bad bönderna att de skulle ge henne kvinno-
di, så skulle hon därmed göra sig bra igen. Som belöning skulle hon säga vad bräkenroten skulle vara bra till. Men ingen vågade hjälpa henne, utan de skrevo till kungen och frågade hur de skulle göra. Från honom fingo de befallning att bränna henne levande. Och så skedde även.

0
Bryde, Bl.

612

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

HUSTOMTEN HJÄLPER PIGAN ATT BAKA.

En piga skulle en morgon upp mycket bittida och baka. Det visste tomten som fanns på gården. Han tyckte det var synd om den stackarsnig, som alltid måste arbeta så hårt, och han beslöt också att hjälpa henne. Då pigan gått och lagt sig, gick han därför och gjorde upp eld i ugnen tog degen hel som den var och vältrade den in i ugnen bland eld och kol.

Då nu pigan vakna blev hon högst förvånad eftersom degen var borta. Men tomten omtalade vad han gjort. När hon hörde det blev hon ledsen och jämrade sig, att hon skulle bli olycklig för husbondefolket, då de vaknade och fingo veta att degen var förstörd. "Var inte ledsen för det", tröstade tomten, "ty det skall även baka i grangården. Jag går väl dit med denna pjäsen och hämtar dit deras deg istället och sen får du göra med den som du vill".

PYSSLINGEN GAV KREATUREN FODER"

För några år sedan dog en gammal gumma vid namn ingeborg Karlsson. Hon hade i sin ungdom tjänat som piga i Borviðsmåla. Det var skulle jag vilja tro, någon gång på 1840 talet eller 1850 talet.

Hon brukade omtala, att hon ofta såg en tomteigå och pyssla om kreaturen i ladugården där. En kväll då hon kom in i ladugården för att ge korna nattfoder, höll tomten som bäst på med att ge dem foder. Då tänkte hon att hon skulle hjälpa honom. Därför gick hon i ladan och hämtade ett foder och gick och gav en ko, som tomten tycktes ha glömt, ty korna på båda sidor om henne stodo och äto. Men då hon gick för att hämta nästa foder mötte hon tomten på fodergången. Han såg ond ut, och förrän hon visste ordet av gav han henne en bastant örfil.

Från den dagen vågade hon aldrig hjälpa tomten. Då hon sedan skulle nattfodra gick hon endast till ladugårdsdörren och tittade in. Såg hon då tomten, eller att kreaturen stodo och äto, vände hon alltid tillbaka utan att gå in i ladugården

JÄTTEFÄGELN OCH TJUREN.

En söndag mitt under gudstjänsten i en kyrka hördes plötsligt ett brakande ljud från taket. Det hördes som om något mycket tungt fallit ner på kyrkan. De förskräckta åhörarna rusad ut för att se vad det kunde vara. Då fingo de se en stor jättefågel sitta på kyrkotaket. Ännu mera förskräckta skyndade de in i kyrkan och rädslogo hur de skulle göra för att få bort fågeln, ty hur länge de än väntade, tycktes han ej vilja flyga sin väg.

Slutligen fingo de bu d till byn, att den stora bytjuren skulle släppas lös. Att han skulle reda sig mot fågeln - trots den var stor - därpå voro alla säkra, som att fågeln väntade på något byte.

Men då tjuren kom ut, och fågeln fick se honom, flög han direkt bort och slog sina klor i hans rygg och flög sin kos med honom, lika lätt som det varit ett litet lamm eller en kattunge, den tagit.

TORPARHUSTRUN SOM HADE STULIT KORN.

I slutet av 1880 talet dog en gammal man vid namn Mattis Månsson. Han hade i sin ungdom tjänat hos en bonde, som en gång blev bestulen på en skäppa korn. På kvällen sade han till drängen: "Om du vill stanna uppe hos mig i natt, så skall du få se vem som stulet kornet. Men du får ej säga något till den som kommer."

Drängen lovade att stanna uppe. De satte sig i ett rum att vänta. Vid tolvtiden på natten slogs dörren upp och in kom torparehustrun klädd i bara linnet, bärande en säck på ryggen, satte densamma på en soffa, stannade till något liksom för att vila sig, vände därpå och gick sin väg.

GESÄLLSRIM.

Ett gammalt gesällsrim upptecknat från norra delen av Åryds socken:

Om måndag super mäster och jag,
tisdag gör vi samma slag,
Onsdag syr vi aldrig ett sting,
torsdag göra vi platt ingenting
fredag dansa vi golvet omkring,
lördagen går sabbaten in,
söndag sover vi oss mätt,
och då tycka vi att veckan gått lätt.

HUR VARGEN FÖRDREVS AV FINNKÄRRINGEN.

Varför vargarna fördrevs från södra Sverige därom berättas följande:

Någon gång på 1840-talet gick en finnkärring omkring i ~~norra~~ i norra delen av länet, och påstod att hon skulle fördriva vargarna, om varje torpare betalade henne 50 öre och varje bonde 1 krona.

Alaa skyndade att betala den begärda summa. Och hur det nu än var så försvunno vargarna så småningom från Södra Sverige "Detta tillskrevs också Finnkärringens övernaturliga förmåga.

Men somliga påstå, att hon fördrev dem endast för en tid av 50 år, under det att andra påstå, att hon fördrev dem för all framtid.

SKRÄDDAREN SOM FÖRSTOD DJURENS SPRÅK.

En skräddare som förstod djurens språk, var i en bondgård och sydde. En kväll gick han ut och lyddes på vargarna vilka hördes tjuta inne i skogen. Då skräddaren kom in, frågade bonden: "Förstår du vad vargarna tjuta om ikväll?" "Det förstår jag," svarade skräddaren, De säga, att de skola ha din stora hingst till kvällsmat. "Det skall de inte ha," sade bonden.

Men hur det var säsläppte bonden hingsten lös på kvällen, och då passade vargarna på och beto ihjäl honom.

RACKAREN.

Att slakta en häst, eller flå en häst, som var självdöd, ansågs mycket ohederligt, Det var ett arbete som endast rackaren fick utföra, och med rackaren hade ingen något umgänge.

En torpare hade en häst, som självdög. Eftersom torparen var fattig, hade han ej råd att betala rackaren utan tog och flådde hästen själv. Men detta fingo de andra torparna kännedom om. Då därför denne torpare dagen efter kom till bonden för att dagsverka, ville de andra torparna absolut inte äta tillsammans med honom. "Det skola ni också få slippa", sade bonden. "Har han flått hästen själv, så kan han gärna sitta utanför och äta," Och så sattes det ut ett bord till honom ute på gården och där fick han sitta och äta.

Att torparen blivit så behandlad av bonden, fick landshövdingen reda på. Han bjöd då torparen till sig på en finare middag, och sade till honom: "Eftersom din husbonde är en så fin karl att han inte kan äta tillsammans med dig, därför att du flått en häst så ska du få äta tillsammans med mig."

Från den dagen har det inte ansetts ohederligt att flå en häst. Ty landshövdingen lovade, att vilken som slaktade och flådde

612

en häst utan rackarens hjälp, han skulle få äta middag tillsammans med
monom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

SUGGAN I BERGET.

Det hände i Tockarp, Åryds socken för ungefär en hundra år sedan, att vid julen skulle de slakta en stor sugga. När de tagit livet av henne, läto de henne ligga på slaktbänken och gingo in för att "stärka" sig med några supar.

Men då de kommo ut igen var suggan försvunnen. De började leta efter henne, och snart kommo de henne på spåret. Detta spår ledde från gården ner till ett stort berg, som finns ett stycke från gården. Här hade suggan krupit under berget, och karlarna kunde inte komma längre utan måste vända åter med oförättat ärende. Så gick vintern och ingen tänkte vidare på suggan. Men fram på våren kom hon tillbaka och då var hålet efter kniven läkt, och i sällskap hade hon en hel kull med grisar, som hon framfött på vintern.

612

HAVANDE KVINNA.

Det ansågs skadligt för en havande kvinna
att närvara vid slakt, ty barnet kunde få slaget.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

Helsing
Bråne hd
And sn
hugt 1923

612

uppt. Robert Carlsson
Hälsöarna

SEGERHUVA.

Den s.k. segerhuvan skulle mycket noga till-
varatagas, ty den som var född med en sådan hade alltid tur och lycka
med sig mer än någon annan. Men om den ej tillvaratogs, eller om den
kom bort, så var också all lycka och framgång borta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

ankar

orig. 5.26

SLÅ UT BADVATTNET.

Badvattnet vari ett odöpt barn badat fick aldrig slås ut på bar backe, utan man bröt upp en tilja i golvet och slog ut vattnet där. Men först skulle det läggas glödan de kol i detsamma.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

612

BARNET FICK TYA.

Om en moder sedan hon vant av barnet. Åter gav det di, så fick barnet en sådan "tya" med sig, att allt som det såg och gärna ville ha det dog eller på annat sätt blev förintat, såvida barnet ej fick saken ifråga.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

HÄSTAR SOM BLEVO RIDNA AV MARAN.

En dräng iakttog, att hästarna om nätterna blevo ridna av maran. Så en gång fick han för sig att stoppa igen alla hål, som fanns i stallet, och då kunde ej maran komma ut. Hon blev då förvandlad till en vacker flicka, vilken växte upp till en vacker ungmö, med vilken drängen gifte sig.

Så en dag efter många år frågade drängen henne, om hon visste, varifrån hon var kommen. Men det visste hon inte, "Jo du har kommit genom detta hål," sade drängen och drog i det samma ut en plugg, som satt i stallväggen. "Kling, klang in i England sade hon då. Och borta var hon.

TROLLKYRKA

Innom Åryds socken förekom på tre olika ställen stora stenblock, som kallas för "Trollekyrka". Av dessa Trollakyrkor finnes en i Borviðsmåla, en i Halahult och en i Törneryd.

Varför dessa stenblock kallas med detta namn har jag ej lyckats få reda på. Men för några tiotal år sedan hände en vinter, att då en gammal gumma dött skulle köras till kyrkogården, kusken i ett ärende gick in på ett ställe i Halahult. Då han nu kom ut var hästarna med liket försvunnat. Kusken följde spåren vilka ledde neråt gårdet. Kommen ett stycke neråt gårdet mötte han hästarna, vilka kommo gående rätta vägen. Men han fortsatte att följa spåren, för att se hur långt hästarna varit. De hade då gått direkt ner till Trollakyrka. Där hade de sedan gjort helt om och gått mellan de stora stenblocken och voro nu på väg tillbaka.

Denna händelse sattes sedan i förbindelse med att gumman skulle ha haft någon sorts hemligt umgänge med trollen

KOPPARKITTEL FYLLD MED PENGAR"

I en sjö i Svalhult sägs fordom en stor kopparkittel fylld med pengar.

Folket som gärna ville komma åt densamma fick slutligen råd av en, som var klok, att de under tystnad skulle köra kitteln upp till gården med ett par tvillingoxar. Från sjön upp till gården går en brant backe. Då de nu med kitteln kommit nästan upp för backen, kunde den ene av karlarna ej tiga längre. Men då brast örat på kitteln, och den for med hiskelig fart ner i sjön igen och har från den dagen ej blivit sedd mera.

Långvarig dödskamp.

Långvarig dödskamp ansågs kunna bero på att det fanns hönsfjäder i den bolster eller de kuddar på vilka den döende låg. Därför fick ej sådana sängkläder, som man ansåg möjligen kunna innehålla hönsfjäder, läggas i en sjuksäng .

612

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

LYTE.

En som blivit botad för något lyte
fick ej närvara vid moderns döds-kamp, eller se henne sedan hon
dött, ty då kunde lytet återkomma.

FOTSTEG I STENAR.

40

Märken efter fotspår eller dylikt i stenar förklaras ha uppkommit en gång i tiden då stenen var mjuk. Det var den tidens människor eller jättar, som då de gingo över stenarna eller på annat sätt vidrörde dem, lämnade märken efter sig.